

НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬНИЙ КУРС «СТАРΟΣЛОВ'ЯНСЬКА МОВА»

Загальновідомо, що старослов'янська мова є базовою дисципліною для професійної підготовки кваліфікованих спеціалістів-філологів, гуманітаріїв-славістів. Останні роки в Україні ознаменувалися посиленням інтересом до проблем викладання старослов'янської мови. Зросла кількість підручників, посібників, словників, методичних розробок для студентів та викладачів [1; 2; 3].

Проте до сьогодні відсутній модульний навчальний курс "Старослов'янська мова", який гармонійно поєднував би теоретичну повноту і практичну спрямованість із допоміжними матеріалами. Тож наша розробка певним чином розв'яже цю проблему. Призначений для студентів дистанційної і заочної форм навчання, модульний курс „Старослов'янська мова" системно висвітлює теоретичні питання робочої навчальної програми, сприяє виробленню необхідних навичок студентів, допомагає здійснити перевірку і контроль їхніх знань та умінь. Він охоплює лекції, контрольні й тестові завдання, довідкові матеріали, необхідні для вивчення дисципліни, що відповідає базовим типовим програмам Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Весь навчальний матеріал поділений на модулі: **Модуль I. Вступ. Фонетична система старослов'янської мови; Модуль II. Граматична будова старослов'янської мови.** У їх складі виділені окремі теми, розроблені з урахуванням структури процесу засвоєння знань, вмінь, навичок: сприйняття, осмислення, закріплення, узагальнення, застосування.

Матеріал поданий таким чином, щоб сприяти активному пізнанню, розвитку мислення, формуванню системи знань про внутрішні загальні і часткові закони, що діяли у найдавнішу епоху в слов'янських мовах. Зміст основного курсу стосується фонетики, морфології і синтаксису. У цьому дотримано лінійного принципу подання матеріалу, що сприяє пізнанню мови як цілісної системи.

Виклад теоретичних тем розпочато загальними і необхідними відомостями про старослов'янську мову, суспільно-історичні умови її виникнення, хронологічні межі її існування, місце старослов'янської мови серед інших слов'янських мов, найдавніші пам'ятки слов'янської писемності. Звернуто увагу на співвідношення графічної і звукової форми старослов'янської мови, особливості редукованих, носових

звуків, йотованих літер, лігатур. Кожна тема теоретичного розділу має однотипну структуру і доречно закінчується запитаннями для самоконтролю, що допомагає ефективнішому засвоєнню матеріалу. Теоретичний матеріал часто подано у формі схем, таблиць, які сприяють наочності й доступності розуміння фонетичних процесів, лексико-граматичних конструкцій.

Ефективному осмисленню курсу «Старослов'янська мова» сприятимуть запитання для підсумкового контролю, довідкові матеріали. Індивідуальні контрольні завдання приблизно однакового рівня складності допоможуть перевірити рівень оволодіння фактичним матеріалом. Для перевірки якості засвоєння знань із кожного модуля передбачене проведення тематичного контролю за двома блоками тестових завдань різних видів.

Ілюстративний матеріал методичної розробки побудовано на основі давніх писемних пам'яток. Вони збагачують словник студентів, слугують правильному вживанню мовних одиниць. Уривки зі старослов'янських текстів проповідують ідеї добра, любові до ближнього, мають неабияке виховне значення.

Список рекомендованої літератури містить найважливіші наукові, методичні і лексикографічні надбання зі старослов'янської мови, необхідні для вивчення дисципліни. Також додається бібліографічний покажчик, у якому вказано основну і додаткову літературу з курсу.

Сподіваємось, наша розробка сформує у студентів досить повне й об'єктивне уявлення про старослов'янську мову як систему, про основні закономірності її розвитку на рівні фонетики, морфології та синтаксису і допоможе педагогам-славістам у викладанні курсу «Старослов'янська мова» на дистанційній і заочній формах навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біленька-Свистович Л.В., Рибак Н.Р. Церковнослов'янська мова / Л.В. Біленька-Свистович, Н.Р. Рибак. – К. : Криниця, 2000. – 335 с.
2. Леута О.І. Старослов'янська мова / О.І. Леута. – К. : Вища школа, 2007. – 255 с.
3. Мельник Я.Г., Лазарович О.М. Церковнослов'янська мова / Я.Г. Мельник, О.М. Лазарович. – Івано-Франківськ : «Гостинець», 2004. – 244 с.